

SAMORZĄD MIEJSKI

Miesięcznik Związku Miast Polskich

Nr 6 (197) czerwiec 2013

ISBN 1730-5187

Pozytywny obraz samorządów

Badanie ankietowe na zlecenie ZMP

W NUMERZE

ZE ZWIĄZKU

VI Samorządy są dobrym gospodarzem spraw lokalnych i dobrze znają lokalne potrzeby, a parlamentarzyści nie tworzą prawa, które sprzyja rozwojowi Polski lokalnej – takie zdanie wyrazili ankiepowani w badaniu „Ocena działalności i źródeł finansowania samorządów” przeprowadzonym na zlecenie Związku Miast Polskich.

VIII Przez 2 lata ponad 500 przedstawicieli miast, gmin wiejskich i powiatów uczestniczyło w Grupach Wymiany Doświadczeń i Warsztatach Zarządzania Strategicznego, których celem było doskonalenie zarządzania usługami publicznymi. 3 i 4 czerwca 2013 r. w Legnicy odbyła się konferencja podsumowująca to przedsięwzięcie.

KRONIKA KRAJOWA

VII Już po raz dziewiąty Bank Gospodarstwa Krajowego przy współudziale korporacji samorządowych, w tym Związku Miast Polskich, zorganizował konferencję dla jednostek samorządu terytorialnego, tym razem na temat finansowania infrastrukturalnych inwestycji miejskich.

PROJEKT NORWESKI 2

X Aglomeracja Wałbrzyska ze swoim projektem zakwalifikowała się – obok 82 innych podmiotów – do kolejnego etapu konkursu regionalnego. Od 2 lat w regionie wałbrzyskim kwitnie współpraca samorządów, które połączone skalą problemów związanych z likwidacją ciężkiego przemysłu, postanowiły wspólnie myśleć o przyszłości.

PROJEKT NORWESKI 3

XI Kto zostanie laureatem Konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania” pod hasłem „Samorząd jako pracodawca. Przez dialog społeczny do poprawy jakości usług dla mieszkańców” okaże się podczas konferencji podsumowującej, która odbędzie się w Senacie RP w Warszawie 25 czerwca br. Do finału zakwalifikowano 12 projektów z dziesięciu JST.

KRONIKA ZAGRANICZNA

XII Źródła i możliwości finansowania współpracy międzynarodowej były tematem przewodnim międzynarodowej konferencji Współpraca partnerska narzędziem aktywnego obywatelstwa, którą w Gdańsku zorganizował Związek Miast Polskich.

Na okładce: Stare Miasto w Gdańsku. W mieście pod koniec maja br. odbyła się międzynarodowa konferencja, o której piszemy na str. XII.
Fot. E. Parchimowicz

Kongres Regionów w Świdnicy (1)

O zasadniczych kwestiach

„Partycypacja, decentralizacja, samostanowienie i solidarność” – te cztery zasady muszą towarzyszyć określeniu właściwej roli samorządu terytorialnego w strukturze ustrojowej państwa - ogłosili samorządowcy w przyjętej Karcie Świdnickiej 2013, podczas Kongresu Regionów, który odbył się 11-13 czerwca 2013 roku w Świdnicy.

To już IV edycja tej imprezy, która jest tradycyjnie miejscem spotkania przedstawicieli świata biznesu, przedsiębiorców i inwestorów z reprezentantami jednostek samorządu terytorialnego. Ogłoszona podczas Kongresu **Karta Świdnicka** zawiera oprócz treści zasadniczej listę postulatów, czyli szczegółowe propozycje i rozwiązania kierowane do ustawodawcy.

W trakcie Kongresu pod hasłem „Samodzielność a efektywność. Samorząd jako wspólnota mieszkańców” odbyło się 5 sesji plenarnych, 56 paneli dyskusyjnych oraz 7 paneli bez krawata. Wręczone zostały

W tej edycji po raz pierwszy ZMP zorganizował 6 paneli dyskusyjnych, które dotyczyły: relacji na linii rząd-samorząd, podatku od nieruchomości, polityki mieszkaniowej, finansów, rewitalizacji i efektywności energetycznej.

Dobra współpraca

Bez dobrej współpracy między rządem a samorządami może nie udać się skonsolidować środków z UE w następnym okresie programowania mówiono podczas panelu „Rząd – samorząd, pomocniczość czy zależność?”. Dla JST ogromnym wyzwaniem bowiem będzie w obecnej sytuacji finansowej

Tygodnik Newsweek Polska wyróżnił 15 najlepszych, najsprawniej rządzących swoim miastem prezydentów. 29 prezydentów dotychczasowych laureatów Rankingu wytypowało kandydatów na laureatów tegorocznej edycji. Rafał Dutkiewicz, prezydenta Wrocławia, który przez trzy kolejne lata zwyciężał w Rankingu N15, został uhonorowany nagrodą specjalną dla SUPER PREZYDENTA. Wśród najlepszej 15-stki, znali się prezydenci z miast członkowskich – Gdyni, Katowic, Sopotu, Lublina, Rzeszowa, Poznania, Bydgoszczy, Nowej Soli, Rybnika, Gliwic, Krakowa, Świdnicy i Lubina.

Fot. J. Proniewicz

nagrody w 7 rankingach samorządowych, w których nagrodzono w sumie 157 prezydentów, burmistrzów, starostów oraz wójtów. Można było uczestniczyć w licznych wystawach zlokalizowanych na świdnickim Rynku. Kongres odbywał się pod patronatem honorowym Prezydenta RP. Partnerami merytorycznymi były: Związek Powiatów Polskich, Związek Miast Polskich oraz Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej.

znalezienie 60 mln zł na wkłady własne do projektów. W opublikowanych ostatnio raportach mówi się wyraźnie o kryzysie samorządu terytorialnego, wskazując na różne deficyty, z których kilka dotyczy stosunku władz centralnych do Polski lokalnej i regionalnej. Widać nierówne podejście do obu części sektora finansów publicznych. Działania rządu często lekceważą zasadę subsydiarności czy pomocniczości (w myśl której

ustawy tworzą ramy prawne, a o sposobie ich realizacji decydują właściwe organy JST) i noszą znamiona ręcznego sterowania gminami. Konieczna jest zmiana stylu. Z „podrzucania gorącego kartofla” na poważne, partnerskie podejście z większą dozą zaufania.

Jak wskazał **A. Porawski**, dyrektor Biura ZMP, sekretarz Strony Samorządowej KWRIST, w trakcie comiesięcznych spotkań tego gremium udaje się uzgodnić aż 95% spraw, to jednak te 5% stanowią kwestie najważniejsze. **Wojciech Murdzek**, prezydent Świdnicy zwracał uwagę na zabijanie samorządu przez instytucje nadzoru.

– *Jeśli nie da się zasypać tego rowu, na linii władza centralna – samorząd, to będzie niedobrze* – mówił **Olgierd Dziekoński**, sekretarz stanu w Kancelarii Prezydenta RP. – Samorząd powinien być aktywny wobec struktur państwa, nie może dać się uprzedmiotwić. Konieczny do tego jest duch odwagi, partnerski dialog, wyjaśnianie racji, a także radzenie sobie z krytyką publiczną. A. Porawski zaproponował (pomysł powstał w Gdyni) powołanie reprezentacji politycznej samorządów – „senatu samorządowego”, złożonego ze 150 osób (np. marszałków, przewodniczących sejmików, 3-kadencyjnych burmistrzów, wójtów), który może być skutecznym narzędziem politycznym w ręku samorządów. Uczestnicy podkreślali, że samorządność to niezależność i trzeba się przebić z tym sformułowaniem właśnie do polityków.

Niesprawiedliwy podatek

Kolejny panel dotyczył podatku od nieruchomości, który w Polsce wykazuje liczne mankamenty, np. równe stawki dla całego kraju, naliczane od metra kwadratowego. Funkcją tego podatku jest zasilać finansowo gmin – to około 15 mld złotych rocznie, czyli 15% dochodów gmin. System tego podatku jest jednak nieefektywny (nie służy do finansowania budowy infrastruktury) i niesprawiedliwy, przede wszystkim wobec przedsiębiorców. Zdaniem dr **Jarosława Nenemana** z Uniwersytetu Łódzkiego stawki podatku należy zróżnicować i powinny zależeć od PKB regionu, wielkości i funkcji miejscowości. Należy znieść też dysproporcję

między obciążeniem fiskalnym dla mieszkańców i biznesu.

Jan Maciej Czajkowski, ekspert ZMP opowiedział się za uszczelnieniem podatków, w tym podatku od nieruchomości. Wpływy z tego podatku w naszym kraju są jedne z najwyższych w UE (1% PKB), dlatego złud-

ciąganiu działalności gospodarczej. Jeśli rząd przyznaje jakieś ulgi, powinien za nie zapłacić. Obecnie nie ma chęci i wizji zmian w tej dziedzinie. Konieczna do zmian jest wola polityczna, stopniowe wprowadzanie zmian i dobre zespoły do opiniowania projektów.

Niezbędna pomoc państwa

Samorządy mają do dyspozycji ponad 20 narzędzi kreowania polityki mieszkaniowej, np. wprowadzają reformy czynszowe, jednak wciąż brakuje spójnego wsparcia ze strony państwa, gdyż skala problemu jest ogromna. Zajmujemy ostanie miejsce w liczbie mieszkań przypadających na jednego mieszkańca.

Podczas panelu „Czy możliwa jest lokalna polityka mieszkaniowa, mówiono, że powody, dla których nie ma polityki mieszkaniowej na szczeblu krajowym, są często fałszywe, np. brak środków, a marnuje się rentę planistyczną. W opinii **Sławomira Najnigiera**, byłego szefa Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast i byłego wiceprezydenta Wrocławia, nie będzie więcej mieszkań bez programu na miarę przygotowania Euro czy budowy autostrad. Dotychczasowe działania rządu w tej dziedzinie (np. duża ulga mieszkaniowa, TBS-y, „Rodzina na swoim”) nie przyniosły zamierzonych rezultatów. Zdaniem **Adama Kowalskiego**, byłego wiceministra budownictwa, członka Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Budowlanego, konieczne jest priorytetowe potraktowanie budownictwa na wynajem (bez możliwości wykupienia na własność), zbudowanie systemu zarządzania zasobami (posegregowanie zasobów mieszkaniowych, selekcja najemców wg dochodów) oraz spec ustawa. Należy pilnować też, aby rynek kredytów był zdrowy. Można szukać środków do realizacji lokalnej polityki mieszkaniowej w sektorze prywatnym (np. tak jak w Murowanej Goślinie), jednak muszą być wprowadzone jednoznaczne przepisy dotyczące PPP

(wciąż brakuje rozporządzenia).
Relacja z pozostałych paneli w następnym numerze „SM”. Więcej informacji o Kongresie Regionów na <http://www.kongresregionow.pl/>.

Joanna Proniewicz

N15 - Ranking Prezydentów Miast wg Newsweeka (pierwsze 3 miejsca)

1. Wojciech Szczurek – prezydent Gdyni
2. Piotr Uszok – prezydent Katowic
3. Jacek Karnowski – prezydent Sopotu

Ranking Miasta Atrakcyjne dla Biznesu „Forbesa” Wyróżnienia wręczono w 4 kategoriach (pierwsze 3 miejsca)

Miasta i miejscowości do 50 tys. mieszkańców:

1. LESZNOWOLA
2. SUCHY LAS
3. MICHAŁOWICE

Miasta od 50 tys. do 150 tys. mieszkańców:

1. ZIELONA GÓRA
2. CHORZÓW
3. KALISZ

Miasta od 150 tys. do 300 tys. mieszkańców:

1. RZESZÓW
2. GDYNIA
3. BIELSKO-BIAŁA

Miasta powyżej 300 tys. mieszkańców:

1. WARSZAWA
2. POZNAŃ
3. KRAKÓW

Lista laureatów testu - Samorząd w smartfonie „Komputer Świata”

Kategoria: Aplikacje mobilne miast:

1. Szczecin
2. Gdańsk
3. Kraków

Kategoria: Mobilny serwis miast:

1. Kraków
2. Wrocław

Konkurs Miasto Szans – Miasto Zrównoważonego Rozwoju zorganizowany z inicjatywy firmy doradczej PwC oraz tygodnika „Newsweek Polska”

Zwycięzca - Urząd Miasta Dąbrowy Górniczej

Przyznano pięć wyróżnień: • Urząd Miasta Gdyni, Urząd Miasta Łodzi, Urząd Miasta Rzeszowa, Urząd Miasta Częstochowy, Urząd Miasta Sopotu

Ranking Miasto Przyjazne Kierowcy „Auto Świata”

1. Zielona Góra
2. Toruń
3. Białystok

nie jest szukanie w tym instrumencie dodatkowych rezerw finansowych dla gmin.

Samorządowcy podkreślali, że podatek ten powinien być powiązany z wartością rynkową nieruchomości. Trzeba „przewietrzyć” system ulg, tak aby służył przy-

Zarząd ZMP w Świdnicy

Porządek w krajobrazie

Podczas posiedzenia w Świdnicy 12 czerwca br. członkowie Zarządu ZMP uznali, że projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu, to krok w dobrym kierunku.

Obecny na posiedzeniu **Olgierd Dziekoński**, Sekretarz Stanu w Kancelarii Prezydenta RP przedstawił aktualną sytuację **dotyczącą prezydenckiego projektu ustawy o współdziałaniu w samorządzie terytorialnym na rzecz rozwoju lokalnego i regionalnego oraz o zmianie niektórych ustaw**.

Bez odpraw

Obecnie trwa etap konsultacji politycznych. Minister odniósł się do uwag zgłaszanych przez ZMP dotyczących sprzeciwu wobec zniesienia progu ważności referendum lokalnego. Jest rozważana propozycja, aby w takim przypadku rada bądź organ wykonawczy miał prawo ogłosić, o ile uzna, że inicjator referendum proponuje rozwiązanie, które może spowodować istotne skutki dla budżetu gminy, równoległe referendum w sprawie samoopodatkowania mieszkańców gminy, w wysokości pokrywającej niedobory. Jeśli nie przyniesie ono rozwiązania, to wnioskowane przez obywateli referendum nie jest wiążące. Z projektu wyeliminowanokontrowersyjnyzapisokonwentach powiatowych. Natomiast samorządowcy z niezadowolaniem przyjęli odejście od zapisu umożliwiającego kandydowanie samorządowców do Senatu.

O. Dziekoński ustosunkował się również do postulatu rekompensat dla wielokandencyjnych burmistrzów. Aktualnie nie ma gotowości politycznej w tej sprawie, choć istnieje świadomość problemu.

Pierwszy instrument

Minister zaprezentował też przygotowany przez Prezydenta RP **projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu**. Główne elementy nowego systemu ochrony krajobrazu opierają się na realizacji wynikającego z Europejskiej Konwencji Krajobrazowej obowiązku wdrożenia środków specjalnych w zakresie identyfikacji i oceny krajobrazów.

Projekt przewiduje zatem m.in. wprowadzenie definicji krajobrazu, powszechnej identyfikacji i waloryzacji krajobrazów, co ma być zadaniem własnym samorządu województwa. Narzędziem realizacji tego zadania będzie cykliczne sporządzanie audytu krajobrazowego, finansowanego z NFOŚiGW. Są też kwestie dotyczące zasad urbanistycznych, ale tylko odnoszące się do obszarów wskazanych jako podlegających szczególnej ochronie. Ważne są także propozycje związane z umieszczeniem reklam. Aby przeciwdziałać chaosowi w przestrzeni publicznej, projekt ustawy przyznaje radzie gminy kompetencję

Gościem posiedzenia Zarządu ZMP, który odbywało się podczas Kongresu Regionów w Świdnicy, był Sekretarz Stanu w KPRP, Olgierd Dziekoński. Fot. J. Proniewicz

do ustalania w formie samodzielnego aktu prawa miejscowego zasad i warunków sytuowania obiektów małej architektury, tablic i urządzeń reklamowych oraz ogrodzeń, ich gabarytów, standardów jakościowych oraz rodzajów wyrobów, z jakich mogą być wykonane.

– *Ten projekt, to pierwszy instrument, który dopiero powstaje* – mówił **Ryszard Grobelny**, prezes ZMP. – *To jego podstawowa zaleta. Kolejną jego zaletą jest wprowadzenie narzędzia finansowego (opłata od reklamy, którą widać). Wiele rzeczy jednak wymaga jeszcze dyskusji. Projekt idzie niewątpliwie w dobrym kierunku.*

Nowelizacja ustawy śmieciowej

Przy okazji relacji z KWRiST, która odbyła się 29 maja br, dyrektor Bura ZMP, **Andrzej Porawski** poinformował, że Komisja powołała zespół roboczy, który dokładnie zanalizuje problemy i zagrożenia dotyczące gospodarki odpadami oraz będzie mo-

nitorował kłopoty związane z ogłaszaniem i rozstrzyganiem przetargów. Na pierwszym spotkaniu tego zespołu ustalono, że będzie on elastycznie reagował na różne sytuacje, które zdarzają się na pewno w najbliższym czasie, a będzie ich najprawdopodobniej kilkadziesiąt. Samorządowcy zwrócili uwagę, że ze względu na tak późne umożliwienie organizacji przetargów cały szereg sytuacji nierozstrzygnięcia przetargów do końca czerwca nie będzie wynikał z winy gminy, tylko z innych powodów. Przedstawiciele rządu obiecali, że w takich sytuacjach będą reagowali minimalistycznie i ostrożnie, a już jesienią będzie możliwa nowelizacja ustawy, jeśli w trakcie wdrażania pojawiają się problemy i usprawnienie systemu będzie wymagało zmian.

Bez zgody

Podczas posiedzenia członkowie Zarządu ZMP negatywnie zaopiniowali projekty ustaw: **o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych** (RP, zaproponowane ulgi powinny być rekompensowane), **o zmianie ustawy o straży gminnej oraz ustawy prawo o ruchu drogowym** (RP, żenujący poziom dokumentu), **o Rzeczniku Praw Przedsiębiorcy** (PSL) i **o Rzeczniku Praw Przedsiębiorców** (RP) – oba to nieudolne próby zastąpienia obligatoryjnego samorządu gospodarczego. Nie zaakceptowano również projektu ustawy **o ochronie lokatorów** (SLD, czynsz ma zależeć nie od metrażu, ale od dochodu), o zmianie ustawy **Karta Nauczyciela** (SP, ustawowe pensum dla wszystkich), o zmianie ustawy **o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** (PiS, powrót do starego systemu).

Wątpliwości wzbudził projekt ustawy o zmianie niektórych ustaw dotyczących **przekształceń własnościowych nieruchomości** (SLD, likwidacja pracowniczych mieszkań, która rodzi skutki finansowe, choć tego nie podaje się w uzasadnieniu).

O PPP i CNG

Pozytywną ocenę otrzymał projekt ustawy o zmianie ustawy – **Prawo ochrony środowiska** (SLD, gmina ma pobierać opłatę za składowanie odpadów, teraz otrzymuje ją związek gminny, do którego należy gmina), a także propozycje zmian w ustawie o **PPP** (MRR, uelastycznienie procedury i kształtu umowy).

Zarząd poparł też stanowisko **przeciwko wprowadzeniu podatku akcyzowego do paliwa gazowego**, co spowoduje wzrost kosztów eksploatacji autobusów komunikacji miejskich zasilanych CNG.

Joanna Proniewicz

Polacy oceniają

Pozytywny obraz samorządów

Samorządy są dobrym gospodarzem spraw lokalnych (62,4% głosów) i dobrze znają lokalne potrzeby, a parlamentarzyści nie tworzą prawa, które sprzyja rozwojowi Polski lokalnej (60% głosów) – takie zdanie wyrazili ankieterzy w badaniu „Ocena działalności i źródeł finansowania samorządów” przeprowadzonym na zlecenie Związku Miast Polskich przez agencję badawczą PBS w maju tego roku.

Wyniki badania zostały zaprezentowane po raz pierwszy podczas konferencji prasowej 28 maja br. w Warszawie przez przedstawicieli korporacji samorządowych – Związku Miast Polskich, Związku Gmin Wiejskich RP, Związku Powiatów Polskich. Badanie przeprowadzono na ogólnopolskiej próbie liczącej 1600 respondentów. Zostali nim objęci pełnoletni mieszkańcy 16 województw w Polsce obu płci, z wykształceniem od niepełnego podstawowego do wyższego.

Aż 74,7% respondentów udzieliło pozytywnej odpowiedzi na pytanie, czy dostrzegają rozwój swojej gminy lub miasta. W opinii 65% tej grupy respondentów rozwój powinien być szybszy. Większość Polaków (66%) uważa, że to właśnie działalność samorządów nadaje bieg rozwojowi miast i gmin wiejskich.

Więcej inwestycji

Jedynie 43% płaconych przez Polaków podatków wraca do budżetów lokalnych. Zdaniem większości respondentów (aż 59,7%), ten odsetek powinien być zdecydowanie większy. Respondenci w zdecydowanej większości oczekują także przeznaczenia większych środków finansowych na inwestycje (81% ankieterów!).

- Polacy chcą więcej inwestycji. Jednak wadliwie ustawodawstwo, z którym walczyliśmy od lat, doprowadziło do zachwiania równowagi finansowej. Do zachwiania równowa-

gi w finansach samorządowych nie doszło w wyniku kryzysu, ale z powodu zmian w prawie. Znacząco zmniejszeniu uległy dochody własne, w tym zwłaszcza z PIT. Sejm nakłada na samorządy dużą liczbę zadań obowiązkowych, których realizacja wymaga coraz większych nakładów finansowych – komentował **Andrzej Porawski**, dyrektor Biura Związku Miast Polskich.

Gdyby doszło do zmiany przepisów ustawy o dochodach jednostek samorządowych, w konsekwencji której możliwe byłoby zwiększenie środków finansowych na inwestycje, Polacy – jak pokazuje badanie – najchętniej przeznaczyliby te dodatkowe pieniądze w pierwszej kolejności na: ochronę zdrowia (69%), na tworzenie miejsc pracy (57,1%) oraz na infrastrukturę drogową (55,6%). Wśród obszarów, za które odpowiadać powinien samorząd, ankieterzy wymienili także emerytury, co pokazuje, jakim zaufaniem cieszy się ta część administracji publicznej.

Priorytetowe fundusze z UE

Pozyskanie środków unijnych powinno być dla samorządów ważnym priorytetem – tak uważa 63% społeczeństwa niezależnie od wieku. Co istotne, co trzeci badany jest zdania, że władza lokalna nie powinna uzależniać rozwoju gminy lub miasta tylko od wsparcia ze strony UE. Polacy chcieliby, aby fundusze pozyskane w ramach programów operacyjnych Unii Europejskiej przeznaczone były przede wszystkim na: tworzenie i ochro-

nę miejsc pracy (69,9%), ochronę zdrowia (69,5%) oraz oświatę (50%).

Aby pozyskać fundusze unijne, samorządy najpierw muszą wyłożyć część środków finansowych z własnych budżetów. Zapewnienie środków potrzebnych do pozyskania funduszy UE powinno – zdaniem 60,3% badanych Polaków – odbywać się poprzez dofinansowanie pochodzące z budżetu centralnego. Z tej grupy połowa osób twierdzi, że władza centralna powinna na ten cel wygospodarować dodatkowe pieniądze, natomiast reszta grupy postuluje przekazanie większej części podatku dochodowego płaconego przez mieszkańców gmin, z budżetu centralnego do budżetu lokalnego. Polacy nie chcą, aby samorządy zadłużały się, żeby pozyskiwać fundusze unijne.

Żółte kartki dla rządzących

Gdzie powinny zapadać kluczowe dla gminy lub miasta decyzje? Badani odpowiadają jednomyślnie – na pewno nie powinny one zależeć od władz centralnych. 51% respondentów oczekuje współpracy władzy centralnej z samorządami w kwestii rozwoju lokalnego, a 44%, jest zdania, że sprawy lokalne powinny być w gestii samorządów.

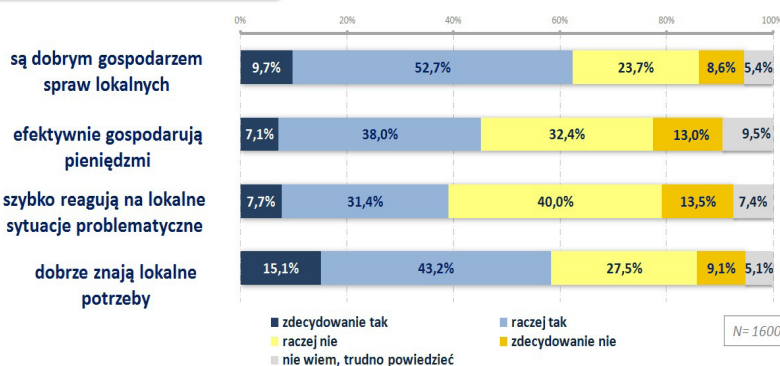
Ponad 60% respondentów uznało, że parlamentarzyści nie tworzą prawa, które sprzyja rozwojowi Polski lokalnej. Aż 89% badanych uważa, że parlamentarzyści powinni w większym stopniu współpracować z samorządami przy tworzeniu prawa dotyczącego ich funkcjonowania.

76% ankieterów stwierdziło, że parlament robi zdecydowanie za mało w kwestii rozwoju Polski lokalnej. Ponad połowa uważa, że parlamentarzyści powinni bardziej wspierać rozwój Polski lokalnej. – *Spółeczeństwo pokazało władzy centralnej żółtą kartkę, a druga żółta kartka należałaby się rządowi za brak rozmów o finansach. Premier gra w piłkę i powinien wiedzieć, że dwie żółte kartki niosą za sobą poważne konsekwencje* – mówił A. Porawski. – *Oczekujemy od rządu i parlamentu faktycznego działania oraz merytorycznego, zrównoważonego i profesjonalnego podejścia do kwestii uchwalania prawa. W każdej chwili jesteśmy gotowi do rozmowy z parlamentem i rządem na temat, jak przywrócić równowagę w finansach samorządów, żeby możliwy był dalszy rozwój Polski lokalnej.*

Więcej informacji, w tym pełny raport na [stronie internetowej Związku](#).

Joanna Proniewicz

Czy uważa Pan/i, że samorządy:

Dzień Samorządu u Prezydenta RP

Odznaczenia i nagrody

Podczas dorocznego spotkania samorządowców z okazji Dnia Samorządu Terytorialnego 28 maja br. w Warszawie Prezydent RP wręczył odznaczenia państwowe, Nagrody Obywatelskie oraz dyplomy i flagi w związku z podsumowaniem akcji „Majówka z Polską”.

Jest bezpośredni związek między odzyskaną i mądrze zagospodarowaną wolnością a samorządnością - mówił

prezydent podczas uroczystości. Bronisław Komorowski zwrócił uwagę, że 4 czerwca, krótko po Dniu Samorządu, obchodzone jest Święto Wolności, jako przypomnienie wielkiego zwycięstwa w niełatwych warunkach, bo przecież w niepełnej jeszcze demokracji.

Jest niezwykle ważnym znakiem tamtych czasów, podkreślał, że jedną z pierwszych uruchamianych systemowych reform była reforma samorządowa. - Jest bezpośredni związek

między odzyskaną i mądrze zagospodarowaną wolnością a samorządnością. Ta reforma otworzyła największe polskie możliwości i perspektywy, stworzyła trwały fundament mechanizmów demokratycznych, także oby-

watelskiego uczestnictwa w rozwiązywaniu spraw wspólnych. Reforma samorządowa otworzyła drogę do pogłębienia mechani-

KRZYŻEM KAWALERSKIM ORDERU ODRODZENIA POLSKI

Piotr Całbecki, marszałek województwa kujawsko-pomorskiego
Ewa Jasińska, zastępca dyrektora Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miasta Łodzi
Marian Maliński, burmistrz Płotów
Barbara Pacholska, zastępca dyrektora Wojewódzkiego Ośrodka Animacji Kultury w Białymstoku
Krzysztof Turek, wójt gminy Stare Babice
Paweł Wróblewski, były marszałek województwa dolnośląskiego

ZŁOTYM KRZYŻEM ZASŁUGI

Wojciech Blecharczyk, burmistrz Sanoka
Jan Puchała, starosta limanowski
Mieczysław Struk, marszałek województwa pomorskiego

SREBRNYM KRZYŻEM ZASŁUGI

Grzegorz Kozioł, wójt Tarnowa
Edward Łągwa, wicestarosta włodawski
Małgorzata Małuch, wójt Sękowej
Jerzy Orłowski, przewodniczący Rady Miejskiej w Kowalewie Pomorskim
Andrzej Stanuch, burmistrz Pelplina

BRAZOWYM KRZYŻEM ZASŁUGI

Ksiądz Jerzy Ławicki, proboszcz Parafii św. Wojciecha w Płocku

tu unijnego. - *To są niebywałe pieniądze, musimy wspólnym wysiłkiem zadbać o to, by były one wydane tak, aby rozwiązywały problemy społeczności lokalnej, ale przede wszystkim dały szansę na nowy impuls rozwojowy naszego kraju, jako całości* - powiedział. Jego zdaniem będzie to wymagało wielkiej mądrości wszystkich, od poziomu gminy aż po poziom władz centralnych państwa polskiego. Wyraził przekonanie, że zostanie znaleziony sposób na zagwarantowanie samorządom możliwości realnego partycypowania, w zgodzie z przepisami unijnymi, w wielkim finansowaniu poważnych programów.

„Majówka z Polską” to akcja, której celem jest zmanifestowanie patriotyzmu, dumy z naszego kraju i uczczenie Dnia Flagi Rzeczypospolitej Polskiej oraz Narodowego Święta Trzeciego Maja. Do udziału w akcji zgłaszały się samorządy deklarujące udokorowanie budynków publicznych i ulic flagami, podświetleniem itp. Korzystające spo-

sobności, prezydent B. Komorowski wręczył samorządom – laureatom akcji – dyplomy uznania i flagi narodowe. Otrzymali: je gmina Chełmża, powiat węgrowski oraz miasta - Katowice, Lublin i Rzeszów. (jp)

zmów zaangażowania obywateli w rozwiązywanie spraw swojej społeczności lokalnej i całego kraju - powiedział.

B. Komorowski wskazywał też na znaczenie mądrego wydania 300 mld zł z nowego budżetu

Nagroda Obywatelska

28 maja prezydent Bronisław Komorowski wręczył po raz pierwszy Nagrodę Obywatelską. Laureatami zostali: Gdynia w kategorii Wspólnota Obywatelska, partnerstwo 5 gmin: Wisznice, Sosnowka, Rossosz, Jabłoń, Podedwórze w kategorii Partnerstwo Samorządów oraz Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Młodzieży Sprawnej Inaczej w kategorii Obywatelska Inicjatywa Lokalna.

Nagroda Obywatelska Prezydenta RP została ustanowiona przez prezydenta w 2012 roku. Jest wyróżnieniem wybitnych, nowatorskich i efektywnych działań obywatelskich na rzecz dobra wspólnego, które mogą stanowić wzory do naśladowania. Przyznawana jest w trzech kategoriach: Wspólnota Obywatelska – dla gmin i powiatów, które w najszerszym stopniu umożliwią swym mieszkańcom uczestnictwo w realizacji za-

dań publicznych, Partnerstwo Samorządów – dla jednostek samorządu, które będą ze sobą najefektywniej współpracować i wykształcać wzory działań dla innych, Obywatelska Inicjatywa Lokalna – dla organizacji obywatelskich lub poszczególnych osób, które w szczególny sposób zasługują się w pracy na rzecz dobra wspólnego. Do Nagrody Obywatelskiej mogą kandydować wyłącznie inicjatywy zamieszczone na Witrynie Obywatelskiej Prezydenta

RP. Kapituła nagrody doceniła inicjowane i realizowane przez samorządy innowacyjne projekty społeczne dotyczące kształtowania przestrzeni publicznej w dialogu z mieszkańcami, wybierając je spośród pozostałych 126 zgłoszonych.

Gdynia została laureatem za projekt „Gdynia w dialogu z mieszkańcami”, który obejmuje: rewitalizację dzielnicy Gdynia Chylonia (przy współpracy Fundacji Zmian Społecznych Kreatywni, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Gdyńskiego Centrum Innowacji), prowadzenie dialogu z różnymi grupami mieszkańców w celu wskazania obszarów i rozwiązań, wymagających usprawnienia lub przebudowy czy określenia zasad kształtowania przyjaznej przestrzeni miejskiej oraz zwiększenie roli mieszkańców w procesie decyzyjnym dotyczącym działań inwestycyjnych i remontowych.

Więcej o projekcie gdyńskim na www.gdynia.pl (jp)

Konferencja BGK

Finansowanie miejskich inwestycji

Już po raz dziewiąty Bank Gospodarstwa Krajowego przy współudziale korporacji samorządowych, w tym Związku Miast Polskich, zorganizował konferencję dla jednostek samorządu terytorialnego, tym razem na temat finansowania infrastrukturalnych inwestycji miejskich. Zgromadziła ona w dniach 22-23 maja br. ponad 300 uczestników – samorządowców, przedstawicieli instytucji rządowych, szkół wyższych oraz ekspertów.

Konferencję, tradycyjnie już, objął honorowym patronatem Prezydent RP, **Bronisław Komorowski**, który w liście skierowanym do uczestników podkreślił rolę miast jako centrów wzrostu gospodarczego, innowacji i kapitału ludzkiego. Podkreślił też, że głównym problemem w najbliższych latach, jeśli chodzi o finansowanie inwestycji w miastach są ograniczone źródła dochodów w stosunku do ich

Minister podkreśliła, że podstawowym instrumentem będą tzw. ZIT-y, czyli zintegrowane inwestycje terytorialne – które mają na celu rozwój obszaru miejskiego wraz z jego obszarem funkcjonalnym. Projekt będzie musiał wypracować wspólnie kilka lub nawet kilkanaście JST. - *Mam nadzieję, że rozmowy między samorządami, które się właśnie zaczynają, zaowocują pakietem projektów, które spowodują, że w roku 2020 te obszary funkcjonalne będą zupełnie inaczej wyglądały i funkcjonowały, będą znacznie bardziej przyjazne, dostępne i odpowiadające na potrzeby mieszkańców* – powiedziała **Bieńkowska**. W przyszłej perspektywie będą musiały być stosowane inne montaż finansowy, np. szerzej wykorzystana formuła partnerstwa publiczno-prywatnego, gdyż z analiz wynika, że możliwość absorpcji środków unijnych przez samorząd jest już niewielka. - *Nam naprawdę*

Konferencja BGK zgromadziła przedstawicieli prezydenta RP, rządu, samorządowców oraz ekspertów.

Fot. H. Hendrysiak

zadłużenia. Dlatego w najbliższej perspektywie finansowej ważne będzie angażowanie sektora prywatnego do projektów przygotowanych przez sektor publiczny.

Nowa perspektywa unijna

Również o nowej perspektywie finansowej mówiła minister rozwoju regionalnego, **Elżbieta Bieńkowska**. Podkreśliła, że aż 40% środków europejskich będzie zarządzane na poziomie regionalnym, a to przesunięcie (z 25 na 40%) środków będzie dotyczyło głównie przedsiębiorców oraz miast. Przypomniała, że na kolejne lata udało się wywalczyć 85-procentowy poziom dofinansowania projektów oraz kwalifikowalność VAT-u. Ponieważ pieniądze te będą dostępne najwcześniej od końca 2014 roku, jest jeszcze kilkanaście miesięcy, by się dobrze przygotować do skorzystania z nich. Do końca czerwca br. mają być gotowe wszystkie projekty programów operacyjnych, dlatego korporacje samorządowe winny jak najszybciej zgłaszać swoje uwagi do nich.

zależy na tym, aby te pieniądze efektywnie wykorzystać. Jesteśmy Państwa sojusznikiem, jeżeli chodzi o możliwość skorzystania ze środków unijnych. Trzeba jednak brać pod uwagę, chociaż Państwo się tego już nauczyli, że prostych projektów, które dają efekt wizualny, a nie ekonomiczny, finansować nie będzie można – ostrzegła pani minister.

Inwestycje Polskie rozpoczęte

Podczas konferencji **Dariusz Daniluk**, prezes BGK podpisał pierwszą umowę w ramach programu Inwestycje Polskie (którego celem jest utrzymanie tempa wzrostu inwestycji i PKB oraz tworzenie miejsc pracy). Tą pierwszą inwestycją jest budowa linii kolejowej łączącej Port Lotniczy im. Lecha Wałęsy z centrum Gdańska. - *Środki udostępnione w ramach zawartej dziś umowy finansować będą przedsięwzięcie, w którym BGK zapewni „ostatnią złotówkę” niezbędną do zamknięcia tego ważnego dla regionu projektu* – powiedział prezes BGK.

Pierwszy dzień konferencji poświęcony był sesjom tematycznym, dotyczącym: źródeł finansowania inwestycji infrastrukturalnych, kierunkom i priorytetom rozwoju miast i ich obszarów funkcjonalnych. Przedstawiciele miast opowiadali o inwestycjach finansowanych w ramach inicjatywy JESSICA: rewitalizacji terenów przydworcowych w Sopocie, projekcie rozwoju Poznańskiego Parku Technologiczno-Przemysłowego oraz o Muzeum Emigracji w Gdyni.

Możliwości, potrzeby, bariery

W panelu dyskusyjnym zatytułowanym: „Możliwości, potrzeby, bariery” wziął udział m.in. **Ryszard Grobelny**, prezes ZMP. Mówił o trudnej sytuacji finansowej samorządu i ostrzegł, że wiele JST nie tylko nie będzie miało pieniędzy na wkład własny do projektów unijnych, ale nawet nie będzie w stanie uchwalić budżetu. - *Rząd będzie musiał przejść odpowiedzialność za sto, dwieście czy czterysta jednostek samorządowych, ze wszystkimi tego konsekwencjami* – ostrzegł prezydent Poznania. I zwracał uwagę na wiele nieracjonalnych rozwiązań, funkcjonujących np. w oświacie

Prezes ZMP Ryszard Grobelny podczas panelu dyskusyjnego „Możliwości, potrzeby, bariery” kończącego pierwszy dzień konferencji.

Fot. H. Hendrysiak

czy służbie zdrowia. Zmiany są konieczne, tymczasem minister finansów od lat odmawia rozmów na te tematy. Również na konferencji BGK zabrakło jego przedstawiciela.

Drugiego dnia odbyły się trzy równoległe seminaria tematyczne: dotyczące finansowania projektów inwestycyjnych (PPP); przyszłości finansowania systemu ochrony zdrowia, a także finansów samorządowych – tu Jarosław Neneman z Centrum Dokumentacji i Studiów Podatkowych zaprezentował roboczą ekspertyzę dotyczącą wprowadzenia PIT-u komunalnego w Polsce.

Za rok jubileuszowa, 10. konferencja w 90. rocznicę powstania BGK-u.

hh

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi

Zakończenie projektu

Przez 2 lata ponad 500 przedstawicieli miast, gmin wiejskich i powiatów uczestniczyło w Grupach Wymiany Doświadczeń i Warsztatach Zarządzania Strategicznego, których celem było doskonaleniu zarządzania usługami publicznymi. 3 i 4 czerwca 2013 r. w Legnicy odbyła się konferencja podsumowująca to przedsięwzięcie.

Projekt „Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego (gminach i powiatach) był realizowany od czerwca 2011 roku przez Związek Miast Polskich w partnerstwie ze Związkiem Powiatów Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich RP w ramach grantu POKL 5.2. Głównym celem projektu było kompleksowe wzmocnienie zdolności instytucjonalnej jednostek samorządu

czeń: 8 miejskich, 3 powiatowe i 2 grupy wiejskie. Każda z nich odbyła 8 spotkań, podczas których dzielono się dobrymi doświadczeniami i wizytowano instytucje dostarczające usługi publiczne. Uczestnicy grup, dzięki informacjom z prowadzonego przez Związek Miast Polskich Systemu Analiz Samorządowych, mogli porównywać koszty usług oraz zapoznać się z badaniami ankietowymi na temat opinii odbiorców usług.

Podsumowania Grup Wymiany Doświadczeń oraz Warsztatów Zarządzania Strategicznego dokonał Tomasz Potkański (ZMP) – kierownik projektu. Towarzyszyli mu koordynatorzy: Paweł Tomczak (ZGW RP) i Marek Wójcik (ZPP).

Fot. E. Parchimowicz

terytorialnego w Polsce - gmin i powiatów - do „dobrego rządzenia”, a w szczególności podnoszenie jakości, efektywności i dostępności usług publicznych oraz monitorowanie lokalnych strategii rozwoju z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych.

Na projekt składały się cztery aktywności, w których wzięli udział jego uczestnicy. Dwoma pierwszymi, równoległymi działającymi komponentami były Grupy Wymiany Doświadczeń (GWD) oraz Warsztaty Zarządzania Strategicznego (WZS). Na potrzeby projektu utworzono 13 Grup Wymiany Doświad-

Dla uczestników wszystkich GWD odbyły się ponadto warsztaty prawne poświęcone doskonaleniu i stosowaniu prawa w jednostkach samorządu terytorialnego. Z kolei uczestnicy Warsztatów Zarządzania Strategicznego pracowali w oparciu o trzy cykle spotkań prowadzonych przez Stowarzyszenie Rozwoju Gospodarczego Gmin. W trakcie tych warsztatów omówiono m.in. metody i narzędzia monitoringu strategii i ich wykorzystanie dla aktualizacji strategii i planów rozwoju, przeprowadzono analizę uwarunkowań funkcjonowania samorządów lokalnych oraz analizę danych

JST w zestawieniu z grupą porównawczą jednostek. WZS posłużyły ponadto do badań potencjału rozwojowego NGO. Chętni mogli wziąć udział w przekrojowych badaniach opinii mieszkańców nt. jakości usług i o pożądanym kierunkach rozwoju JST. Łącznie w Grupach Wymiany Doświadczeń uczestniczyła największa grupa przedstawicieli samorządów biorących udział w projekcie, bo 467 osób. Z Warsztatów Zarządzania Strategicznego skorzystały 183 osoby. Natomiast w obu tych komponentach uczestniczyło 70 przedstawicieli gmin i powiatów.

Kolejnym komponentem, który składał się na projekt był konkurs „Samorządowy Lider Zarządzania”. W ramach projektu odbyły się 3 edycje konkursu: w 2011 i 2013 roku konkurs poświęcony był usługom społecznym, w 2012 – usługom technicznym. 25 czerwca br. w Warszawie, w Sali Senatu RP odbyła się konferencja podsumowująca konkurs, podczas której zostały ogłoszone wyniki ostatniej edycji tego współzawodnictwa.

Baza Dobrych Praktyk – to ostatni komponent zakończonego właśnie projektu poświęconego doskonaleniu usług publicznych. Jest to wspólna baza prowadzona od 2008 roku przez Związek Miast Polskich, Związek Gmin Wiejskich i Związek Powiatów Polskich. Obecne zasoby bazy, liczącej 400 opisów dobrych praktyk, powstały dzięki czterem projektom, z których udało się pozyskać środki na to przedsięwzięcie. Projekt poświęcony doskonaleniu usług zasilił bazę 160 kolejnymi wpisami dobrych praktyk. Już obecnie, przy 106 wpisach, śledziło je 60 tysięcy internautów, a ponad tysiąc z nich pobrało dokumentację (załączniki).

3 i 4 czerwca w Legnicy podczas specjalnie zorganizowanej konferencji organizatorzy, a także uczestnicy projektu „Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego (gminach i powiatach)” dokonali podsumowania minionych dwóch lat pracy. Andrzej Trzęsiera z Ministerstwa Cyfryzacji i Administracji, które było parterem w realizacji projektu podkreślił, że jego resort dotąd wsparł ponad 400 projektów zrealizowanych w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Ten kończący się był, jego zdaniem, jednym z ważniejszych. W okresie jego trwania wsparcie w różnym aspekcie otrzymało 1400 jednostek samorządu terytorialnego.

Podczas konferencji moderatorzy grup wymiany doświadczeń oraz warsztatów zarządzania strategicznego zaprezentowali zrealizowane działania oraz efekty kluczowych komponentów projektu. Z kolei uczestnicy z poszczególnych miast pokazali przykłady wdrożenia usprawnień lub planowane usprawnienia w systemie zarządzania zrealizowane dzięki udziałowi w projekcie (prezentacje z tej części spotkania [tutaj](#)).

Zbigniew Wdowiak, zastępca prezydenta Kutna opowiadał o zrealizowanym w mieście połączeniu wydziałów kultury i promocji, które zaowocowało lepszą realizacją zadań miasta w dziedzinie kultury, Krzysztof Początek, zastępca prezydenta Opola pokazał przykład efektywnego wykorzystania budynków oświatowych jako alternatywy dla likwidacji szkół, a Alicja Matuszewska, skarbnik powiatu otwockiego mówiła o przekształcaniach w ochronie zdrowia oraz o przydatności narzędzi benchmarkingu kosztów usług zdrowotnych. Zarówno Kutno, jak i Opole i powiat otwocki uczestniczyły w GWD. Efekty swojego udziału w projekcie zaprezentowali także uczestnicy warsztatów zarządzania strategicznego. Tomasz Łęcki, burmistrz Murowanej Gośliny opowiadał o prowadzonej w jego mieście aktualizacji systemu monitorowania realizacji strategii rozwoju, Tadeusz Krawczykowski,

pełnomocnik prezydenta Kalisza zaprezentował efekty jakie wniosła praca w projekcie w dziedzinie współpracy z organizacjami pozarządowymi w aglomeracji kalisko-ostrowskiej i wreszcie

W konferencji wzięło udział ponad 150 osób – uczestników grup wymiany doświadczeń i warsztatów zarządzania strategicznego, a także ekspertów. Na zdjęciu: prezydent Legnicy, Tadeusz Krzakowski dzieli się doświadczeniami swojego miasta.

Fot. E. Parchimowicz

sekretarz gminy Rokietnica, Danuta Potrawiak opowiedziała o wdrożonym w gminie systemie monitoringu sytuacji w oświacie jako narzędzia wspierającego realizację polityki oświatowej.

Grupy Wymiany Doświadczeń i Warsztaty Zarządzania Strategicznego, które przepracowały ostatnie dwa lata w ramach kończącego się projektu, stały się forum do rozmów nad strategicznym podejściem do planowania rozwoju

w miastach, gminach i powiatach. Jak wynika z kilkakrotnie ponawianego badania opinii uczestników projektu, spotkania grup i praca na warsztatach wniosły do codziennej pracy uczestników

sporo nowej jakości. Podkreślali to podczas spotkania w Legnicy przedstawiciele wielu samorządów. Dlatego zarówno Związek Miast Polskich, jak i Związek Gmin Wiejskich i Związek Powiatów Polskich chcą w różnej formie, ale jednak kontynuować tę metodę pracy przy zastrzeżeniu, że jednak nie będzie już na nią dodatkowych pieniędzy. Dyrektor Andrzej Porawski za-

powiedział w Legnicy, że Związek Miast Polskich zamierza stopniowo i w miarę możliwości przekształcać działające w nim komisje problemowe w grupy wymiany doświadczeń. Poza tym Związek chce technologię grup wykorzystywać przy realizacji kolejnych projektów, w których już uczestniczy lub które w przyszłości będzie realizował.

Ewa Parchimowicz

Wyzwania demograficzne dla miast

Obok klasycznego podsumowania kończącego się właśnie projektu, podczas konferencji w Legnicy był też czas na rozmowę o przyszłości polskich samorządów. Przykład upadających amerykańskich miast sprowokował uczestników spotkania do dyskusji nad zarządzaniem miastami, gminami i powiatami w obecnej już i przyszłej sytuacji kurczenia się zasobów, a także w obliczu poważnych wyzwań demograficznych.

Nowa prognoza demograficzna GUS zakłada, że do 2035 roku liczba mieszkańców polskich miast spadnie o 2 miliony. Jednocześnie przybędzie 3,2 miliona osób powyżej 65 roku życia. O 10 lat podniesie się mediana wieku (z 38 do

48). Za 30 lat w naszym kraju ubędzie 3,8 miliona osób w wieku „produkcyjnym” i to głównie w grupie „mobilnej” do 45 roku życia. Pierwsze 3 miliony z tej liczby ubędą już do 2025 roku. Ubędzie ponadto 1 milion uczniów i studentów.

Jak prognozuje GUS, zmiany te nie nastąpią równo w całym kraju, będą podlegać zróżnicowaniu regionalnemu. Jedynie w województwach mazowieckim, pomorskim, małopolskim i wielkopolskim spodziewana jest stabilizacja liczby mieszkańców lub delikatny jej wzrost. Natomiast pozostałych 12 województw zanotuje spadek liczby mieszkańców, w tym w lubelskim, łódzkim, opolskim i świętokrzyskim spadek ten osiągnie poziom 14-15%.

W najbliższych latach nastąpią znaczne ujemne zmiany w liczbie osób wchodzących i schodzących z rynku pracy, co ujawni się zwłaszcza w miastach. Te wszystkie wyzwania demograficzne powodują, że zarówno polski rząd, jak i samorządy powinny – zdaniem ekspertów – w najbliższym czasie podjąć zdecydowane kroki, które dopasują rozwój do rzeczywistych potrzeb Polaków. Wśród wyzwań w polityce społecznej państwa i miast na czoło wysuwają się kwestie zintegrowanej polityki wobec osób starszych, polityki rynku pracy, edukacji i polityki imigracyjnej w kontekście rynku pracy, powiązania demografii z dochodami miast, a także demografii w kontekście systemu lokalnych usług publicznych.

(epe)

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

*Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego*

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Region po przejściach

Siła wałbrzyskiej energii

12 czerwca 2013 r. zakończyła się ocena formalna wniosków złożonych w ramach programu „*Rozwój miast poprzez wzmocnienie kompetencji jednostek samorządu terytorialnego, dialog społeczny oraz współpracę z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego*”. Do następnego etapu - oceny merytorycznej, zakwalifikowały się 83 z 85 złożonych projektów.

W grupie tej znalazł się także projekt zgłoszony przez miasta i gminy zrzeszone w Aglomeracji Wałbrzyskiej: *Poprawa spójności społecznej i ekonomicznej obszaru funkcjonalnego Aglomeracji Wałbrzyskiej poprzez wsparcie efektywnej współpracy jednostek samorządu terytorialnego i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego*.

O konieczności współdziałania z sąsiednimi samorządami głośno w Wałbrzychu zaczęło się mówić jesienią 2011 roku. Podczas I Forum Aglomeracji Wałbrzyskiej, które zgromadziło kilkuset uczestników zadeklarowano, że Wałbrzych będzie rozwijać się szybciej z dobrym pomysłem na przyszłość, w ścisłej współpracy z sąsiednimi gminami oraz przy aktywnym wsparciu rządu i samorządu wojewódzkiego.

10 lat, które poprzedziły to spotkanie, było chyba najtrudniejszym czasem w powojennych dziejach miasta. Do końca lat 90. Wałbrzych wraz z regionem przynosił ogromne dochody do budżetu państwa. Działo tu 5 kopalń węgla, koksownie oraz przemysł okolokopalniany. W połowie lat 90. jednak zapadła decyzja o zamknięciu całego przemysłu działającego na tym terenie. W ciągu kolejnych trzech lat w 135-tysięcznym mieście ubyło 25 tysięcy miejsc pracy. Równocześnie miasto straciło prawa grodzkie.

2 lata temu prezydentem Wałbrzycha został Roman Szelemej. Wkrótce po objęciu stanowiska i poznaniu skali problemów doszedł on do wniosku, że miasto to samo nie da sobie rady. Zaproponował więc współpracę wójtom i burmistrzom sąsiednich gmin, na których terenie znajdowały się zlikwidowane kopalnie i szyby. Miał nadzieję, że połączy ich skala problemów.

- Wierzyłem, że Wałbrzych wkrótce bę-

dzie emanował nową energią – opowiadał w czerwcu w Legnicy podczas konferencji poświęconej wymianie doświadczeń w samorządach. Zaproponował pobliskim samorządom ścisłą i intensywną współpracę, zwłaszcza że analiza dokumentów unijnych pozwalała sądzić, że w nowej perspektywie UE preferowane będą projekty realizowane w partnerstwie kilku podmiotów.

12 kwietnia 2013 roku Rada Miejska Wałbrzycha przyjęła uchwałę w sprawie podjęcia współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego w ramach Aglomeracji Wałbrzyskiej. Radni przyjęli również Deklarację Aglomeracji Wałbrzyskiej. Dokument ten został podpisany przez

Deklarację Aglomeracji Wałbrzyskiej 4 kwietnia 2012 r. przyjęły następujące gminy: Boguszków-Gorce, Czarny Bór, Głuszycza, Jedlina-Zdrój, Kamienna Góra, Mieroszów, Nowa Ruda – miasto i gmina, Radków, Szczawno-Zdrój, Stare Bogaczowice, Świebodzice, Walim oraz Wałbrzych.

przedstawicieli 14 gmin skupionych wokół Wałbrzycha. W kolejnych tygodniach rady kolejnych gmin podjęły podobne uchwały.

- *Efektywność rozwoju regionów zależy nie tylko od wykorzystania możliwości pomocy zewnętrznej, ale przede wszystkim od skutecznego budowania i odpowiedniego wykorzystywania własnego potencjału, dążąc do wytworzenia efektu synergii* – mówił w uzasadnieniu do uchwały prezydent Wałbrzycha. - *Deklaracja Aglomeracji Wałbrzyskiej stanowi model programowej integracji terytorialnej zmierzającej do budowania potencjału regionu, wykorzystującego warunki społeczne, infrastrukturalne, gospodarcze, naukowe, kulturalne, przyrodnicze i historyczne.*

16 samorządów skupionych do tej pory w Aglomeracji Wałbrzyskiej zdecydowało

o napisaniu wspólnej strategii rozwoju dla tego obszaru. Razem też chcą występować o środki unijne w formule Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Strategia Aglomeracji, przewidziana do realizacji na lata 2013-2020, określa kluczowe priorytety i cele strategiczne, respektując zasadę partnerstwa i zrównoważonego rozwoju tego miejskiego obszaru funkcjonalnego województwa dolnośląskiego, definiuje podstawowe założenia dla przyszłego Programu Operacyjnego Aglomeracji Wałbrzyskiej. W dokumencie przewidziano m.in. istotne wsparcie dla branż opartych na rozwoju technologii i przedsięwzięć związanych z wytwarzaniem nowoczesnych produktów. Jako kwestię najwyższej wagi wymieniono w strategii podniesienie atrakcyjności zasobów mieszkaniowych. Za konieczne autorzy uznali stworzenie kompleksowej oferty turystycznej Aglomeracji Wałbrzyskiej w taki sposób, by korzyści odniosły wszystkie gminy, nie tylko te o wybitnych walorach historyczno-rekreacyjnych. Ogromne znaczenie ma również dostępność komunikacyjna, a co za tym idzie zbudowanie efektywnej infrastruktury drogowej i kolejowej z pozytywnym skutkiem dla rozwoju przedsiębiorczości.

- *Znaczący impuls do stworzenia strategii dało nowe podejście do prowadzenia polityki miejskiej z poziomu centralnego, zgodnie z którym Aglomeracja Wałbrzyska jako miejski obszar funkcjonalny może stać się ważnym beneficjentem środków unijnych przewidzianych na wsparcie obszarów zurbanizowanych w nowej perspektywie finansowej UE* – podkreśla prezydent Roman Szelemej.

Gminy zrzeszone w Aglomeracji Wałbrzyskiej w nowej perspektywie finansowej UE liczą na 2,5 mld zł. Aglomeracja jest obecna w dokumentach strategicznych Dolnego Śląska, któremu to regionowi MRR zwiększyło kwoty unijnych pieniędzy z uwagi na obecność w regionie obszarów wymagających specjalnego wsparcia, w tym m.in. Wałbrzycha i Kotliny Kłodzkiej. W sumie powiększyło to dolnośląski RPO do sumy 2 mld 600 mln euro. Wszystko to ma związek z nową perspektywą finansową Unii Europejskiej na lata 2014 – 2020. (epe)

Konkurs „SAMORZĄDOWY LIDER ZARZĄDZANIA 2013”

Laureaci do wyboru

Kto zostanie laureatem Konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania” pod hasłem „Samorząd jako pracodawca. Przez dialog społeczny do poprawy jakości usług dla mieszkańców” okaże się podczas konferencji podsumowującej, która odbędzie się w Warszawie 25 czerwca br.

Do finału zakwalifikowano 12 projektów z dziesięciu JST - ośmiu miast, jednego powiatu i jednej gminy wiejskiej. Nowością w tej edycji konkursu jest to, że wybór laureatów nastąpi publicznie w trakcie spotkania. Sami finaliści wyboru

spośród siebie po dwóch laureatów w obu kategoriach konkursowych. Obecni na sali członkowie Komisji Konkursowej, zatwierdzą wynik. Nagrodą dla laureatów będzie wyjazd studialny do Norwegii.

Przypominamy, że celem tej edycji kon-

kursu jest identyfikacja, nagrodzenie i upowszechnienie dobrych praktyk w dziedzinie dialogu między pracodawcami samorządowymi a pracownikami oraz rozwiązań z zakresu kultury organizacyjnej, sprzyjających podnoszeniu motywacji pracowników.

Wnioski aplikacyjne zostały wstępnie ocenione w dwu odrębnych kategoriach konkursowych. Pierwsza z nich obejmuje rozwiązania z zakresu sformalizowanych stosunków pracowniczych wypracowane w dialogu z partnerami społecznymi (4 wnioski finałowe). Druga - rozwiązania dotyczące budowy motywującej kultury organizacyjnej w instytucjach samorządowych (8 wniosków finałowych). **hh**

Lista finalistów

I KATEGORIA

(sformalizowane stosunki pracownicze wypracowane w dialogu z partnerami społecznymi)

Częstochowa

Dialog samorządu lokalnego z przedstawicielami pracowników jednostek organizacyjnych w obszarze pomocy społecznej. Rozwiązanie dotyczy zawarcia kompromisowego Ponadzakładowego Układu Zbiorowego Pracy dla pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej i Domu Pomocy Społecznej, zawierającego jak najlepsze dla pracowników i miasta rozwiązania motywujące.

Jaworzno

Wartościowanie stanowisk pracy jako podstawa budowania motywacyjnego i sprawiedliwego systemu wynagrodzeń. Rozwiązanie wprowadziło zmiany w systemie wynagrodzeń w Miejskim Przedsiębiorstwie Wodociągów i Kanalizacji w Jaworznie, które oparto o wartościowanie stanowisk pracy w całym przedsiębiorstwie.

Słupsk

Ustalenie dodatkowych świadczeń dla pracowników UM, tj. nagród związanych z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych. Praktyka polega na ustaleniu nagród związanych z podnoszeniem poziomu wykształcenia, co zostało zapisane w Regulaminie wynagradzania pracowników.

Słupsk

Ustalenie dodatkowych świadczeń dla pracowników UM, tj. dodatków przedemerytalnych.

Rozwiązanie polega na wprowadzeniu zapisu umożliwiającego pracownikowi w okresie

3 lat przed emeryturą przyznanie dodatku przedemerytalnego, co zostało zawarte w wnioskach organizacji związkowych w Regulaminie wynagradzania pracowników.

II KATEGORIA

(budowa motywującej kultury organizacyjnej w instytucjach samorządowych)

Dzierżonów

Zestaw narzędzi do budowania relacji partnerskich w organizacji.

Urząd wypracował, zgodnie z tzw. zasadami 4P: Partnerstwo, Praca Zespołowa, Partycypacja, Profesjonalizm, zestaw kilku narzędzi do budowania relacji z pracownikami np. organizację imieninowych imprez integracyjnych, prowadzenie badań satysfakcji, wydawanie przez pracowników urzędowej gazetki czy nadawanie im uprawnień do opracowywania projektów instrukcji i regulaminów dotyczących zarządzania kadrami.

Gdańsk

Rezerwa kadrowa jako element kształtowania kultury organizacyjnej firmy.

W MOPS w Gdańsku powołano grupy rezerwy kadrowej na kluczowe dla tej organizacji stanowiska, co umożliwia pracownikom rozwój zawodowy zgodny z przyszłymi potrzebami kadrowymi.

Opole

Uspołecznienie procesu racjonalizacji sieci szkół i placówek oświatowych w Opolu w drodze konsultacji społecznych.

Praktyka polega na pozyskaniu nauczycieli do trudnego procesu racjonalizacji sieci szkolnej.

Poznań

Okresowa ocena pracownicza – Dialog dla rozwoju.

Na ten coroczny proces systematycznej

oceny pracowniczej składa się m.in.: rozmowa oceniająca, samoocena, ocena wyników pracy i kluczowych kompetencji, analiza wyników, opis szczegółowych osiągnięć pracownika, ustalenie zaleceń doskonalących oraz anonimowa opinia dotycząca bezpośredniego przełożonego.

Przasnysz

„Bo największym kapitałem jest człowiek”

– Zespoły zadaniowe jako przykład efektywnej organizacji i kultury pracy w Starostwie Powiatowym w Przasnyszu.

Utworzono w prawie każdej jednostce organizacyjnej i Wydziale Starostwa interdyscyplinarny zespół zadaniowy, do którego zadań należy wykonanie projektów z udziałem środków zewnętrznych.

Słupsk

Wyróżnienie Pracownika UM w Słupsku.

Przyznanie wyróżnienia zależy od stażu pracy pracownika oraz jego indywidualnego wkładu w pracę.

Tarnowo Podgórne

Partycypacja pracowników w procesie zarządzania personelem w UG Tarnowo Podgórne.

Rozwiązanie dotyczy bezkosztowego wprowadzenia zmian w procesie zarządzania zasobami ludzkimi w UG, które są oparte na partycypacji pracowników (np. opracowanie zasad ścieżki awansu zawodowego oraz korzystania z Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych).

Zielonka

UM Zielonka miejscem pracy i dialogu.

Po konsultacjach z pracownikami został wprowadzony Kodeks Etyki pracowników samorządowych i Wewnętrzna Polityka Antymobbingowa.

Więcej informacji: www.zmp.poznan.pl

(JP)

Współpraca międzynarodowa samorządów

O źródłach finansowania

Źródła i możliwości finansowania współpracy międzynarodowej były tematem przewodnim międzynarodowej konferencji *Współpraca partnerska narzędziem aktywnego obywatelstwa*, którą w Gdańsku zorganizował Związek Miast Polskich. Konferencja była jednym z komponentów projektu pt. *Współpraca partnerska narzędziem aktywnego obywatelstwa*.

Projekt pt. *Współpraca partnerska narzędziem aktywnego obywatelstwa (Act4T)*, który w tym roku realizuje Związek Miast Polskich jest odpowiedzią na inicjatywę Komisji Europejskiej, która ustanowiła rok 2013 Europejskim Rokiem Obywatelstwa. Związek Miast Polskich, który od wielu lat popularyzuje

Samorządy w działaniu

Związek Miast Polskich od wielu lat wspiera aktywność międzynarodową samorządów. Polskie miasta i gminy nawiązały ponad 4 tysiące rozmaitych partnerstw z samorządami z Europy i świata.

W konferencji w Gdańsku uczestniczyli samorządowcy z Czeskiego Związku Miast i Gmin, Słowackiego Związku Miast i Gmin, Niemieckiej Sekcji Rady Gmin i Regionów Europy, Francuskiej Sekcji Rady Gmin i Regionów Europy oraz Sieci Sweden – Emilia Romana.

w Polsce ideę współpracy miast partnerskich, postanowił kolejnym projektem międzynarodowym powiązać tę swoją aktywność z priorytetami UE.

Inicjatywa realizowana jest przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej, w ramach programu „Europa dla Obywateli – środki wsparcia 2013”. Partnerami Związku w realizacji projektu są Czeski Związek Miast i Gmin, Słowacki Związek Miast i Gmin, Niemiecka Sekcja Rady Gmin i Regionów Europy, Francuska Sekcja Rady Gmin i Regionów Europy oraz Sieć Sweden – Emilia Romagna.

Zorganizowana 23 i 24 maja br. w Gdańsku międzynarodowa konferencja była jednym ze składników projektu *Współpraca partnerska narzędziem aktywnego obywatelstwa realizowanego przez Związek*. Jej tematem wiodącym były źródła i możliwości finansowania współpracy międzynarodowej.

- Przeprowadzane przez Związek ankiety, organizowane seminaria i konferencje pozwalają nam określić, w jaki sposób samorządy realizują współpracę międzynarodową, a z drugiej strony co jest potrzebne, aby stwarzać płaszczyznę do takiej współpracy – mówił w Gdańsku członek Zarządu ZMP, przewodniczący RM w Gdyni, Stanisław Szwabski. – Wniosek ze zrealizowanych przez Związek projektów jest obszar zainteresowania samorządów wciąż się powiększa.

Paweł Adamowicz, prezydent Gdańska – miasta, które doświadczyło wielkiego wsparcia ze strony obywateli innych państw i które od lat prowadzi bardzo żywą współpracę międzynarodową podkreślał rolę, jaką samorządy mogą odegrać w umacnianiu Europy obywateli.

- Władze samorządowe mogą bardzo wiele uczynić dla pogłębienia współpracy

obywateli Europy jako całości – mówił. – To wymaga od urzędników dużo determinacji i zaangażowania, gdyż współpraca międzynarodowa nie jest jednak tym podstawowym obszarem zainteresowania samorządów. Bardziej jesteśmy skupieni na sobie niż na świecie zewnętrznym. U nas ta kwestia jest wciąż zadaniem do wypełnienia.

Program dla obywateli...

Jednym ze źródeł finansowania współpracy międzynarodowej, z których chętnie korzystają JST w Polsce, jest program „Europa dla Obywateli”. W obecnym roku kończy się aktualna jego edycja. Kolejna runda programu będzie trwała do 2020 roku. Na ten okres Komisja Europejska proponuje przeznaczenie dużych kwot z budżetu programu na promowanie wiedzy o UE, o jej wspólnych wartościach, historii i kulturze. Obecnie mówi się o przeznaczeniu na ten cel z nowego budżetu Unii 229 mln euro (w obecnej edycji było to 215 mln).

Wielu mieszkańców Europy zbyt mało wie o swoich prawach, by móc swobodnie z nich korzystać. Z badania przeprowadzonego w 2010 r. wynika, że zaledwie 43 proc. osób wie, co oznacza pojęcie „obywatel Unii Europejskiej”, a prawie połowa twierdzi, że „nie są wystarczająco poinformowani o swoich prawach”.

Unijny program „Europa dla obywateli” ma zapewniać obywatelom więcej informacji na temat przysługujących im praw oraz wspierać poczucie tożsamości europejskiej. Dzięki funduszom dostępnym z tego programu obywatele będą również mogli zaangażować się w działalność obywatelską w ramach debat i dyskusji na temat wpływu UE na ich życie codzienne.

... i dla samorządów

Jednym z przykładów podejmowanych w ramach programu „Europa dla Obywateli” działań jest program na rzecz partnerstwa miast. Z niego finansowane jest m.in. budowanie sieci kontaktów między gminami i realizacja wspólnych projektów lokalnych.

- Należy pamiętać, że program ten nie jest nagrodą za prowadzenie współpracy partnerskiej. Żeby otrzymać dofinansowanie nie wystarczy mieć partnerów i organizować wymiany mieszkańców – podkreślał w Gdańsku Philippe Tarris-

son, Dyrektor Departamentu ds. Współpracy Bliźniaczej Francuskiej Sekcji Rady Gmin i Regionów Europy.- *W Komisji Europejskiej dominować będzie z pewnością podejście selektywne do zgłaszanych przez wnioskodawców działań.*

Chodzi na przykład o to, by realizowane w partnerstwie samorządowym projekty

nują jako dwumiaasto, prowadząc wspólny marketing opatrzonej jedną wspólną marką. W Gdańsku opowiadali o niezwykle dynamicznej i efektywnej współpracy transgranicznej realizowanej po obu stronach Odry.

Swoimi doświadczeniami dzielili się także Maros Sagan, burmistrz słowackiego miasta Cifer, Gabriella Lapadatowicz ze szwedzkiego miasta Vanersborg, a także Helena Świerczyńska z francuskiego Orleanu. O współpracy w ramach sieci miast opowiadali Nicola Cattalani, koordynator Sieci Sweden – Emilia Romana, Jaroslav Machowski z miasta Opava w Czechach oraz Jolanta Murawska, koordynator ds. Nowej Hany w UM w Gdańsku.

Podczas sesji problemowych samorządowcy z Polski i Europy dzielili się swoimi doświadczeniami w realizacji projektów.

uczyły o Europie, celebrowały ją, promowały różnorodność kulturową i lingwistyczną. Przy okazji współpracy bliźniaczej młodzież ma uczyć się mobilności, a urzędnicy samorządowi powinni wymieniać się wiedzą, doświadczeniami, dobrymi praktykami. Takie działania mają stać się czymś powszechnym na poziomie lokalnym – podkreślał P. Tarrison. Jednocześnie zachęcał polskich samorządowców do kreatywności podczas pisania wniosków aplikacyjnych do programu. Mimo pozornej sztywności kryteriów, elastyczność w myśleniu może okazać się bardzo pomocna.

Dobre praktyki

Podczas spotkania w Gdańsku mówiono o różnych źródłach finansowania współpracy międzynarodowej samorządów. Było to o tyle ważne, że program „Europa dla Obywateli” dysponuje ograniczonym i stosunkowo niewielkim budżetem. **Andrzej Porawski**, dyrektor Biura ZMP podkreślał, że bardzo wiele przedsięwzięć realizowanych przez JST opiera się na partnerstwie, w tym także międzynarodowym, można więc w przedsięwzięcia te w coraz większym stopniu angażować inne źródła. Zwłaszcza, że miasta, szczególnie podzielone granicami, dopracowały się już w tym kontekście dobrych praktyk i podjęły decyzję, że razem będą się rozwijać. O takim przypadku opowiadali w Gdańsku Joanna Pyrgiel i Soeren Bollmann ze Słubicko-Frankfurckiego Centrum Kooperacji. Obecnie, dzięki uchwałom obu rad miejskich Słubice i Frankfurt funkcjo-

- *Z wszystkich programów unijnych najbardziej lubimy program „Europa dla Obywateli” z powodu jego prostoty i przejrzystości – mówił podczas swojego wystąpienia Maros Sagan.* Inne programy, które pojawiały się w prezentacjach mówców, to Interreg, Urbact, Phare, programy sektorowe, np. Leonardo, a także sieci tematyczne. Słubice i Frankfurt korzystają ponadto ze wsparcia Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży.

Współpraca pożądana

Do ciekawych wniosków doszli uczestnicy dyskusji poświęconej wymianie praktyk w zakresie pisania dobrej jakości projektów. Swoje doświadczenia zaprezentowali przedstawiciele czeskich Pardubic, włoskiej Rawenny, Kołobrzegu oraz francuskiego Nancy. Z ich wystąpień wynikało, że miasta w Europie odchodząc od popularnej do niedawna jeszcze współpracy bilateralnej. Coraz więcej projektów powstaje w kooperacji większej liczby miast partnerskich. I taka kooperacja z powodzeniem uzyskuje wsparcie unijnych funduszy. Prezentujące się w Gdańsku miasta przedstawiły bardzo różne podejście do kwestii dobierania partnerów. Jedne, jak np. Rawenna szukają partnerów do realizacji konkretnych projektów. Niekoniecznie muszą to być miasta, z którymi podpisana jest umowa partnerska. Inne samorządy, jak choćby Nancy, podejmuje się realizacji projektów w ścisłej współpracy z miastami bliźniaczymi.

Jak mądrze pisać wnioski

Bardzo praktyczny aspekt miała prezentacja Piotra Cięszczyka z Urzędu Miejskiego w Kołobrzegu, który opowiedział o realizowanym wraz z niemieckim miastem Berth projekcie budowy ścieżek rowerowych, które miały połączyć oba miasta. Projekt ten miał być realizowany z funduszu Interreg, zakładał więc podobne działania po obu stronach granicy. Niestety, nawet mimo tego, że Kołobrzeg namówił do budowy kilku odcinków ścieżek rowerowych sąsiednie gminy, było to za mało, by połączyć się tą drogą z niemieckim partnerem. Oba miasta dzieli bowiem 350 km. Urzędnicy odeszli więc od biurek, wsiedli na rowery i ruszyli w stronę Berth. W efekcie tej wyprawy powstała mapa trasy rowerowej z Kołobrzegu do Berth wraz z przewodnikiem turystycznym. Działania te zostały uznane za spełniające wymogi programu Interreg, efekt transgraniczny zaistniał, a przy okazji powstała jedna z najładniej położonych ścieżek rowerowych w Polsce. Wkrótce bowiem kolejne gminy zaczęły budować swoje odcinki tej trasy.

- *To nauka, jak mądrze napisanie projektu daje sukces w postaci środków na jego realizację – mówił Piotr Cięszczyk.*

Jesienią tego roku w Krakowie Związek Miast Polskich planuje zorganizować drugą konferencję w ramach projektu *Współ-*

Na zakończenie konferencji jej uczestnicy wzięli udział w dwóch wizytach studyjnych. Pierwsza grupa odwiedziła Centrum Hewelianum – Park Kulturowy Fortyfikacji Miejskich „Twierdza Gdańsk”, druga zwiedziła kilka obiektów zakwalifikowanych do Europejskiego Szlaku Gotyku Ceglanego.

Fot. 3 x E. Parchimowicz

praca partnerska narzędziem aktywnego obywatelstwa. Poświęcona będzie aktywności oraz motywowaniu obywateli do zaangażowania w działania w ramach współpracy partnerskiej.

Ewa Parchimowicz

Europa dla obywateli

Ten projekt został zrealizowany przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Projekt lub publikacja odzwierciedlają jedynie stanowisko ich autora i Komisja Europejska nie ponosi odpowiedzialności za umieszczoną w nich zawartość merytoryczną.

Inteligentna specjalizacja regionów, miasta w polityce spójności oraz Program URBACT

Nowa perspektywa finansowa UE 2014-20

Connecting cities
Building successes

W dniach 2-4 czerwca br. w Brukseli odbyła się wizyta studyjna przedstawicieli polskich regionów w Komisji Europejskiej. Program wizyty zakładał spotkania z pracownikami Dyrekcji Generalnych oraz biur Komisarzy i prezentację planów finansowania różnego rodzaju działań rozwojowych w nowej perspektywie finansowej 2014-20.

Jednym z tematów był wymiar miejski polityki spójności. W przyszłej perspektywie finansowej sprawy miejskie w dużym stopniu zyskały na znaczeniu dla Komisji Europejskiej. Symbolicznie obrazuje to uzupełnienie nazwy Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej o sformułowanie „i Miejskiej”.

Zgodnie z oczekiwaniem Komisji Europejskiej regiony powinny dokonać szczegółowej analizy potencjalnych kierunków przyszłego rozwoju, aby zmaksymalizować endogenny potencjał rozwojowy i wesprzeć obszary dające im najlepszą pozycję konkurencyjną (inteligentna specjalizacja - *smart specialization*). W regionach będzie obowiązywała zasada koncentracji tematycznej, przy czym w każdym przypadku będzie to dotyczyło celu efektywności energetycznej oraz co najmniej jednego z pierwszych czterech celów tematycznych UE.

Strategie innowacji regionalnych na rzecz inteligentnej specjalizacji (strategie RIS3) to zintegrowane regionalne programy transformacji gospodarczej, które mają na celu realizację pięciu ważnych założeń:

- ukierunkowanie wsparcia w ramach polityki i inwestycji na kluczowe regionalne wyzwania i potrzeby w celu zapewnienia rozwoju opartego na wiedzy;
- wykorzystywanie mocnych stron, przewagi konkurencyjnej i potencjału doskonałości każdego regionu;
- wspieranie innowacji technologicznych i praktycznych oraz dążenie do stymulowania inwestycji w sektorze prywatnym;
- pełne angażowanie partnerów, zachęcanie do innowacji i eksperymentów;
- strategię oparte są na faktach obejmują odpowiednie systemy monitorowania i oceny.

Komisja Europejska oczekuje, że opierając się o zasadę inteligentnej specjalizacji środki różnych programów UE będą wykorzystane efektywniej, tak aby Europa jako

kontynent posiadała przewagę konkurencyjną nad innymi regionami świata. Na siłę całej Europy powinny pracować składowe w postaci wyspecjalizowanych regionów, wykorzystujących endogenny potencjał w tworzeniu innowacyjnych rozwiązań, trwałych miejsc pracy i włączających partnerów w procesy rozwojowe.

Inteligentna specjalizacja oznacza identyfikowanie wyjątkowych cech i aktywów każdego kraju i regionu, podkreślanie przewagi konkurencyjnej każdego regionu oraz skupianie regionalnych partnerów i zasobów wokół wizji ich przyszłości ukierunkowanej na osiągnięcia.

Oznacza ona także wzmacnianie regionalnych systemów innowacji, maksymalizowanie przepływów i kapitalizacji wiedzy oraz rozpowszechnianie korzyści wynikających z innowacji w obrębie całej gospodarki regionalnej.

Powyższe działania mają na celu pomoc w wyjściu Unii Europejskiej z globalnego kryzysu gospodarczego. Dodatkowo, inteligentna specjalizacja ma kluczowe znaczenie dla faktycznej efektywności badań i inwestycji w innowację. W propozycji Komisji Europejskiej dotyczącej polityki spójności na lata 2014-20 będzie ona warunkiem wstępnym do korzystania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w latach 2014-20 w ramach wsparcia tych inwestycji.

Polityka Unii Europejskiej ewoluuje w kierunku innowacji. Docelowo UE chce od regionów uzyskać 100 strategii inteligentnej specjalizacji, przeznaczając na ich powstanie ok. 100 mld euro w ramach działań na badania i rozwój. Z całości tej kwoty ok. 10-20% powinno być wydatkowane w polskich regionach.

Inteligentna specjalizacja jest procesem transformacji gospodarczej poprzez przedsiębiorcze odkrywanie (z udziałem kluczowych partnerów i firm w dziedzinie innowacji). W ten sposób, w odróżnieniu

od strategii narzuconej z góry, inteligentna specjalizacja wymaga współpracy firm, ośrodków badawczych i uczelni wyższych w celu identyfikacji najbardziej obiecujących obszarów specjalizacji danego regionu, jak również słabych stron, które utrudniają innowacje na tym terenie. Inteligentna specjalizacja ukierunkowuje inwestycje na kluczowe regionalne wyzwania i potrzeby w celu zapewnienia rozwoju opartego na wiedzy, który jako jedyny daje szansę dalszego wzrostu w obliczu rosnącej światowej konkurencji. Warunkiem sine qua non inteligentnej specjalizacji jest włączenie w całość procesu lokalnych/regionalnych partnerów zarówno z sektora biznesowego, jak i naukowego. Dodatkowym wyzwaniem dla Polski, wynikającym z raportu Komisji Europejskiej z początku br., jest zwiększenie w latach 2014-20 udziału środków z firm prywatnych w finansowaniu badań naukowych i poszukiwań innowacyjnych rozwiązań. W naszym kraju tylko 1/3 środków pochodzi z tego źródła, pozostałe 2/3 z funduszy publicznych, podczas gdy w krajach poważnie inwestujących w ten sektor proporcje są odwrotne.

W odniesieniu do miast, cele ich strategii rozwojowych będą musiały wpisywać się w dokumenty wyższego rzędu. Terytorialny wymiar interwencji w ramach przyszłej perspektywy finansowej to wydzielenie w każdym państwie co najmniej 5% z puli Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na pilotażowe działania w zakresie zrównoważonego rozwoju w miastach. Te działania będą wdrażane w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). ZIT co do zasady mają się charakteryzować partnerstwem różnego poziomu, wspólnie wypracowywaną strategią rozwoju oraz możliwością prowadzenia sprawozdawczości i monitorowania rezultatów na obszarze objętym ZIT. Według Komisji Europejskiej granice miejskich obszarów funkcjonalnych wdrażających ZITy mogą być dowolnie określone przez regiony, ale muszą spełniać powyższe kryteria. W Polsce ZITy zgodnie z decyzją Ministra Rozwoju Regionalnego będą realizowane w 18 miastach (wszyst-

kie wojewódzkie oraz po 2 wiodące w województwie kujawsko-pomorskim i lubuskim). ZITy, które dla regionów mają co do zasady być użytecznym narzędziem rozwoju, będą musiały realizować zasadę koncentracji tematycznej.

Znaczenie roli miast jako motorów rozwoju Europy będzie ujęte w Agencji Miejskiej, nad którą obecnie trwają prace w Komisji Europejskiej. Nad spójnością działań wszystkich komórek KE w zakresie działań miejskich oraz promowaniem

ZITów CLLD będzie mógł być wykorzystany w formie działań pilotażowych.

Nowym instrumentem dla miast będzie program działań innowacyjnych w zakresie zrównoważonego rozwoju miast. Program ten będzie zarządzany bezpośrednio przez Komisję Europejską i oferowany w formie grantów. Całkowity budżet programu to ok. 330 mln euro, a pierwszy konkurs zostanie ogłoszony pod koniec 2014 roku. Celem programu jest wsparcie eksperymentów i innowacyjnych roz-

wiązań i kapitalizacji już zdobytej wiedzy będzie trzecia edycja programu URBACT, który tym razem dodatkowo będzie wspierał działania informacyjne i rozpowszechniające rezultaty osiągnięte w ramach Sieci Rozwoju Miast. Dysponując bogatym doświadczeniem kilkudziesięciu zrealizowanych dotąd miejskich sieci tematycznych, URBACT stanowi również nieocenione źródło wiedzy dla realizatorów działań w ramach ZITów. Plany KE co do Sieci Rozwoju Miast obejmują cykl dorocznych konferencji, cykle warsztatowe dla członków oraz portal internetowy jako podstawowe narzędzie komunikacyjne.

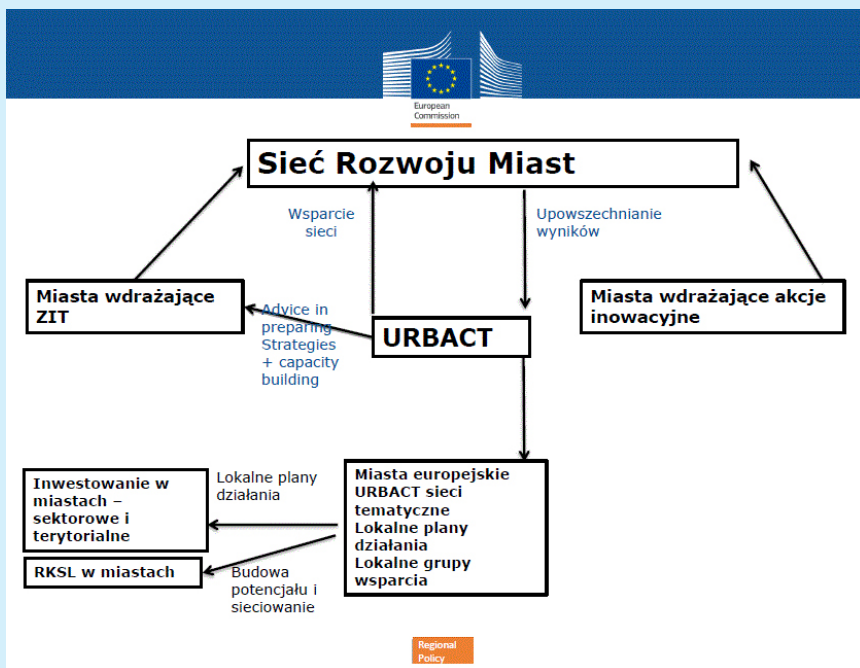
Komisja Europejska rozważa również włączenie doświadczeń programu Ramy Referencyjne Miast Zrównoważonych jako jeden z nurtów następnej edycji programu URBACT. Ramy Referencyjne Miast Zrównoważonych to interaktywne narzędzie internetowe promujące zrównoważony i zintegrowany rozwój miejski, zainicjowane przez Francję w 2008 roku, w pracach którego w Polsce uczestniczą m.in.: Dzierżoniów i Dąbrowa Górnicza. Narzędzie to m.in. pomaga miastom ocenić, czy realizowane przez nie kierunki i sposoby rozwoju lokalnego mają znamiona rozwoju zrównoważonego.

Komisja Europejska przygotowała raport z badań doświadczeń 50 miast z Europy, realizujących projekty rozwojowe z wykorzystaniem finansowania Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Może on stanowić źródło inspiracji dla miast i instytucji zarządzających w procesie programowania działań na lata 2014-20. Cały raport w wersji angielskiej dostępny jest na stronach Komisji Europejskiej http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/50_projects/urban_dev_erdf50.pdf

Szczegółowe ustalenia dotyczące podziału budżetu w poszczególnych programach uzależnione są od politycznej akceptacji całościowego budżetu Unii Europejskiej, której uzyskanie planowane jest na lipiec. Zaraz potem państwa członkowskie przedłożą do zatwierdzenia przygotowywane wcześniej propozycje podziału środków w ramach programów krajowych.

W przygotowaniu materiału korzystałam z prezentacji dyr. W. Piskorza i dyr. M. Przeora z Dyrekcji Generalnej ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej.

Anna Wiktorczyk-Nadolna

Źródło: prezentacja W. Piskorza, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej i Miejskiej

zintegrowanego podejścia do rozwoju miejskiego we wszystkich politykach UE ma czuwać powstająca właśnie grupa międzyresortowa ds. rozwoju miejskiego i spójności terytorialnej.

Środki na działania w miastach będą dysponowane na poziomie każdego kraju członkowskiego, jednak do miast przekazana zostanie delegacja części uprawnień (np. co do wyboru projektów wdrażanych w ramach ZIT). Szczególnie preferowane są projekty realizowane w partnerstwie międzysamorządowym i międzysektorowym (m.in. powiązania miasto-wieś). Dla Komisji Europejskiej duże znaczenie ma metodologia Community-Lead Local Development (rozwój kierowany przez społeczność lokalną), która do tej pory wykorzystywana była w programie LEADER na terenach wiejskich. Utrudnieniem w jej rozpowszechnianiu się są bariery administracyjne i skomplikowane procedury rozliczeniowe. KE liczy na to, że we wdrażaniu części projektów w ramach

wiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju miast poprzez projekty pilotażowe.

Logika interwencji w ocenie projektów rozwojowych w nowej perspektywie finansowej obejmuje cztery podstawowe zasady:

1. Identyfikacja potrzeb rozwojowych – co zamierzamy zmienić?
2. Zdefiniowanie rezultatów odzwierciedlających zamierzone w mieście zmiany
3. Wybór działań, które mają być wsparte dofinansowaniem
4. Zdefiniowanie wskaźników realizacji na poziomie produktów i rezultatów

Co do zasady, cele i rezultaty należy zdefiniować przed określeniem działań i alokacji finansowej.

Miasta wdrażające ZITy lub realizujące projekty innowacyjne będą brały udział w pracach Sieci Rozwoju Miast. Sieć ma służyć bezpośredniemu dialogowi Komisji Europejskiej z tymi partnerami oraz jako narzędzie monitorowania ich postępów. Ponadto, tak jak dotąd, istotnym narzędziem wymiany doświadczeń pomiędzy

Konferencja podsumowująca wyniki konkursu
Samorządowy Lider Zarządzania 2013
Samorząd jako pracodawca

25 czerwca 2013 r., Warszawa, Budynek Senatu RP

Doskonalenie zarządzania usługami publicznymi i rozwojem w jednostkach samorządu lokalnego

Konferencja kończąca
Konkurs Samorządowy Lider Zarządzania 2013
– Usługi Społeczne

24 czerwca 2013 r., Warszawa, Budynek Senatu RP

Więcej informacji: www.zmp.poznan.pl

Minister Michał Boni
zaprasza na debatę

PAŃSTWO 2.0.
OBYWATELE ŹRÓDŁEM WIEDZY I ROZWIĄZAŃ

27 czerwca 2013 r.

sala 316 Biblioteki Uniwersyteckiej w Warszawie, ul. Dobra 56/66

„Samorząd Miejski” - miesięcznik wydawany przez Związek Miast Polskich.

Adres wydawcy: ul. Robocza 42, 61-517 Poznań.

„Samorząd Miejski” redaguje zespół w składzie: Ewa Parchimowicz – redaktor naczelna, Joanna Proniewicz, Hanna Hendrysiak. Oprawa graficzna, skład: Krzysztof Paczyński.

Adres redakcji: ul. Robocza 42, 61-517 Poznań, tel. 61 63 350 54, fax 61 63 350 60,

http://www.zmp.poznan.pl/strona-68-samorzad_miejski.html, e-mail: redakcja@zmp.poznan.pl